

Trøndelag statsadvokatembeter

HOVEDINSPEKSJON 2022

Innholdsfortegnelse:

HOVEDINSPEKSJON 2022	1
1. Innledende bemerkninger og hovedpunktene fra vurderingene	3
2. Resultatoppfølging	4
3. Mishandling i nære relasjoner	7
4. Politidistriktets arbeid med arbeidslivskriminalitet.....	8
5. Politidistriktets arbeid med IKT kriminalitet.....	9
6. Statsadvokatembetets oppsummering og anbefaling av tiltak.....	10

1. Innledende bemerkninger og hovedpunktene fra vurderingene

Hovedinspeksjonen 2022 ble avholdt i ukene 19-21, med tillegg av etterarbeid. Inspeksjonen var tredelt. Den bestod innledningsvis av en inspeksjon av saker vedrørende mishandling i nære relasjoner og en inspeksjon av politidistriktets arbeid med arbeidslivskriminalitet, bestående av både saksgjennomgang, gjennomgang av rutiner, tiltakskort mm og intervjuer. Avslutningsvis ble det gjennomført en mer tradisjonell inspeksjon, med samtaler med ulike sentrale personer i politidistriktets ledelsesgruppe mfl. De to første inspeksjonene var i det vesentligste gjennomført før samtalene med politidistriktets ledelse, slik at funn og aktuelle tiltak ble gjennomgått og diskutert i samtalene. Denne siste delen strakk seg over to dager, 24. og 25. mai 2022, og temaene var varslet i forkant i brev av 12. mai 2022, som følger vedlagt. Inspeksjon av politidistriktets resultatoppfølging og arbeid med IKT kriminalitet stod sentralt i disse samtalene.

Inneværende rapport er delt inn i samsvar med de ulike delene av inspeksjonen. Under hvert punkt oppgis hvem som har deltatt i inspeksjonen fra politidistriktets side, hvordan inspeksjonen er gjennomført og hvilke eventuelle tiltak som foreslås gjennomført. I pkt. 6 foretas en kort oppsummering både av funn og foreslåtte tiltak. Det er i tillegg utarbeidet egne rapporter vedrørende inspeksjonene av mishandling i nære relasjoner og arbeidet med arbeidslivskriminalitet, som det henvises til i inneværende rapport og som følger som vedlegg til rapporten. Fra Trøndelag statsadvokatembeters side deltok statsadvokatene Per Morten Schjetne og Jarle Wikdahl og embetsleder Unni Sandøy i samtalene 24. og 25. mai. I tillegg har statsadvokat Kaia Strandjord og konst. statsadvokat Eli Nessimo deltatt i inspeksjonene av hhv arbeidet med arbeidslivskriminalitet og mishandling i nære relasjoner.

Det er Trøndelag statsadvokatembeters vurdering at Trøndelag politidistrikt har et klart forhold til styringsdokumentene og betydningen disse skal ha i planleggingen og gjennomføringen av virksomheten, at de har en god oversikt over eget politidistrikts fungering på ulike områder. De følger straffesaksbehandlingen tett og reagerer raskt når de ser at det er større eller mindre avvik fra ønsket kvalitet mm. Det er et distrikt som aktivt jobber med kontinuerlig erfaringslæring og forbedring. Politidistriktet har noen utfordringer mht til å rekruttere påtalejurister i samme omfang som de har fravær på grunn av permisjoner/sykdom og oppsigelser, noe som åpenbart påvirker produksjonen og dermed også saksbehandlingstiden.

2. Resultatoppfølging¹

Statsadvokaten følger politidistriktets resultatutvikling på de sentralt prioriterte straffesaksområdene ved jevnlig gjennomgang av relevante jusrapporter og dialog med påtaleleder og fag- og opplæringsansvarlige ved politidistriktet. I tillegg til denne oppfølgingen tilhører temaet naturlig en hovedinspeksjon. Inspeksjonen 24. og 25. mai 2022 ble innledet med et møte med politimester, påtaleleder og leder FEE hvor måloppnåelsen pr mai 2022 var et sentralt tema.

Vi tok utgangspunkt i status slik den fremgikk av politidistriktets rapport for 1. tertial 2022, påtaleleders redegjørelse i møtet og vår gjennomgang av jusrapporter med status pr. 1. mai 2022 (første tertial).

I det følgende gis en kort omtale av noen utvalgte tema.

Restanser, påtaleavgjørelser og saksbehandlingstid

Det er totalt registrert 7264 anmeldelser i første tertial 2022. Det er en liten nedgang (- 79 saker / -1,1 %) i antall registrerte anmeldelser totalt sammenlignet med første tertial 2021. Nedgangen er markant for hovedstatistikkgruppene seksuallovbrudd (- 95 saker / -24,7 %) og narkotikalovbrudd (- 152 saker / - 22,9 %). For hovedstatistikkgruppen vold var det en økning i antall saker (+ 127 saker / + 19,9 %).

De er påtaleavgjort i alt 6980 saker i første tertial. Det er en nedgang fra samme periode i fjor (- 402 saker / - 5,4 %).

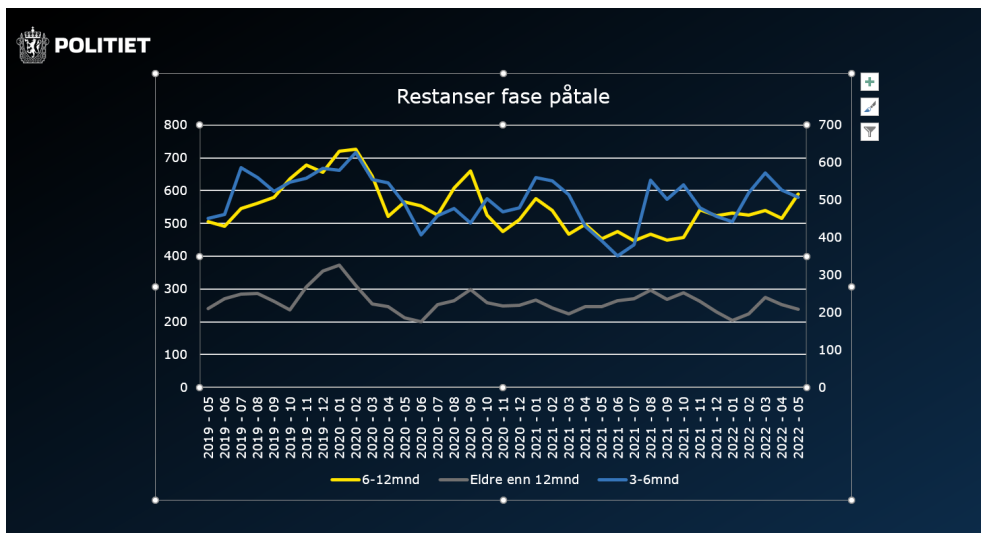
Forholdet mellom nyregistrerte saker og påtaleavgjorte saker gir en liten økning i beholdningen av ikke påtaleavgjorte saker. Restansene er likevel innenfor måltallene på 10 % for IPA3 (res. Pr. 16/5 9,4 %) og 2 % for IPA12 (res. Pr. 16/5 1,5 %).

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har økt sammenlignet med første tertial 2021. For oppklarte saker er det en økning fra 84 dager i første tertial 2021 til 100 dager inneværende år. Totalt for alle saker er økningen fra 66 til 73 dager.

Statsadvokatene vil følge med på utviklingen videre utover året, og anbefale tiltak i samarbeid med politiet dersom situasjonen skulle tilsi det.

---

¹ Kilder: JUS063, JUS066, JUS306, JUS316, JUS371 og JUS376 pr. 1. mai 2022.

Situasjonsbilde fremlagt av politiet i møtet 24. mai 2022

Seksuallovbrudd

Når det gjelder anmeldelser for voldtekt så er det en nedgang i saker etter strl. § 299 (barn under 14 år) og en økning i anmeldelser for overtredelse av strl. § 291. Tallene innbefatter også grove overtredelser og forsøk.

Voldtekt barn (§ 299) er registrert med 18 saker mot 33 i samme periode i 2021. Det er også en markert nedgang i saker som gjelder seksuelle omgang med barn mellom 14 og 16 år. Det er registrert 5 saker i første tertial, mot 31 i samme periode i fjor. Størst nedgang i antall saker er det for seksuell handling/atferd mot barn under 16 år. Antall saker første tertial inneværende år er 34, mot 93 i tilsvarende periode i fjor. Antallet saker i kategorien overgrepsmateriale (strl § 311) er stabilt, 99 i år mot 101 i fjor.

Voldtektsanmeldelser knyttet til strl. § 291 viste pr. 1. mai en økning fra foregående år. 57 saker i år mot 45 samme periode i fjor.

Det er god oppklaringsprosent i voldtektssakene så langt i år. Voldtekt har en oppklaring på 36 % og voldtekt barn hele 80 %.

Det er grunn til å merke seg at antallet påtaleavgjørelser av voldtektssaker i første tertial ligger klart under antallet fra foregående år. Det er påtaleavgjort 36 voldtektssaker (mot 54 i fjor) og 20 saker voldtekt barn (mot 35 i fjor).

I følge tall politiet presenterte under inspeksjonen var trenden nå en viss økning i saksbehandlingstiden både for voldtekt (voksne), 152 dager, og voldtekt (barn), 188 dager. Sammenholdt med forholdstallene mellom nye saker inn og påtaleavgjorte saker i løpet av første tertial, gir dette grunn til noe bekymring. Vi vil sammen med politiet følge utviklingen tett med sikte på anbefaling av eventuelle tiltak dersom det blir nødvendig.

Vold, herunder mishandling i nære relasjoner

Som nevnt tidligere er det en økning på nærmere 20 % for kategorien vold samlet sett. Det er størst økning i antall saker i statistikkgruppene kroppskrenkelse (+ 46 saker) og kroppsskade (+ 19 saker). Det kan vel antas at noe av dette kan føres tilbake til redusert aktivitet i utelivet i 2021 sammenlignet med 2022.

Kategorien mishandling i nære relasjoner har tilnærmet samme antall saker i år som i fjor (103 mot 98). Det er positivt å konstatere en nedgang i saksbehandlingstiden, slik politiets tall viste. Det er imidlertid også her grunn til bekymring når en ser på antall påtaleavgjorte saker første kvartal. Det er påtaleavgjort 69 saker pr. 1. mai 2022. Til sammenligning var det i samme periode foregående år påtaleavgjort 144 saker. Med 103 saker inn og 69 saker ut i første tertial, er det all grunn til å vurdere tiltak for å unngå oppbygging av restanser.

Politidistriktet gjennomførte i 2021 en undersøkelse knyttet til omfanget av tilrettelagte avhør (TA). Bakgrunnen var informasjon som tilsa at forholdsmessig ble tatt flere TA i Trøndelag politidistrikt enn andre distrikt. Statsadvokatene bisto med en statsadvokat i arbeidsgruppen som gjennomførte undersøkelsen.

Under inspeksjonen presenterte politiet tall som viste en markant nedgang i antall TA første kvartal i år sammenlignet med foregående år. Det var ved utløpet av første tertial i år gjennomført 119 TA, mot 235 i samme periode i fjor. Årsak er foreløpig noe usikker, men det forutsettes at den delvis skyldes dialogen en har hatt med barneverntjenesten for å finne hensiktsmessige måter å håndtere de minst alvorlige sakene på for å ivareta barnas beste på en bedre måte, samt at politidistriktet har endret rutinene slik at de i større grad enn tidligere vurderer opplysningene som kommer inn i den innledende delen av etterforskningen før et planlagt TA gjennomføres.

Oppsummering og tiltak

Reduksjonen i påtaleavgjorte saker ser en igjen i den nasjonale rapporten av 31. mai 2022 over straffesaksbehandling i politiet første tertial 2022 pkt. 1. Dette i motsetning til utviklingen av saksbehandlingstid, hvor det både for kategoriene oppklarte og alle saker har vært en økning lokalt, mens det nasjonalt har vært en reduksjon. Utviklingen på disse to punktene ser vi følges tett opp av ledelsen i politidistriktet og vi vil i tillegg fortsette å følge utviklingen med vår jevnlige gjennomgang. Noe av forklaringen kan ligge i vakanser på påtalesiden, uten at det er en enkel oppskrift for hvordan en skal unngå dette. På tilsvarende måte må sakene innenfor kategorien mishandling i nære relasjoner overvåkes for å sikre at ikke restanser bygges opp. Slik Trøndelag statsadvokatembeter vurderer det er det ikke grunnlag for å foreslå generelle tiltak i forhold til resultatopptak per første halvår.

3. Mishandling i nære relasjoner

Som nevnt i pkt. 1 ble det i forkant av samtalene den 24. og 25. mai 2022 gjennomført en saksinspeksjon av saker registrert som mishandling i nære relasjoner.

Saksinspeksjonen omfattet 40 saker, hvorav 20 fra seksjon for generell påtale og 20 fra seksjon for spesialfunksjoner. Hovedtema i inspeksjonen var saksbehandlingstid og forhold som påvirker denne. For de nærmere detaljene knyttet til inspeksjonen vises til vedlagte rapport.

På hovedinspeksjonens dag 1 ble hovedfunnene gjennomgått og tiltak ble diskutert. I denne delen av inspeksjonen deltok påtaleleder, FOA påtale, seksjonsleder for generell påtale og ressursjuristene på de ulike seksjonene som behandler sakstypen. I tillegg deltok leder for FEE (felles enhet for etterforskning og etterretning) samt seksjonsleder etterforskning FEE.

Saksinspeksjonens hovedfunn er at det fremdeles i liten grad benyttes etterforskningsplaner som er utarbeidet i samråd med påtaleansvarlig og som aktivt benyttes i etterforskningsfasen. Det ble funnet unødvendig liggetid (inaktivitet i 2 måneder eller mer) i 50% av sakene og det manglet notoritet på årsaken til denne. Til slutt ble det gjort noen funn av saker som enten ikke var riktig subsumert eller hvor det var benyttet uriktig henleggelseskode, uten at dette var funn som var alarmerende. Igjen vises til vedlagte rapport for ytterligere detaljer.

Trøndelag politidistrikt har allerede satt i verk tiltak for å forbedre arbeidet med sakstypen mishandling i nære relasjoner. Både i 2021 og nå i 2022 er lokal tid i OÅO satt av til tema knyttet til sakstypen. I tillegg er det planlagt et større pilotprosjekt som iverksettes fra 1. september 2022 med tittelen " Bedre samhandling i vold i nære relasjoner". Prosjektet og innholdet i årets OÅO ble presentert i samtalene 24. mai 2022 og prosjektbeskrivelsen følger vedlagt inneværende rapport som vedlegg. Trøndelag statsadvokatembeter er svært positive til prosjektet og vil følge det tett sammen med politiet.

Det ble i samtalene oppnådd enighet om følgende tiltak i tillegg til de to som nevnes i foranstående avsnitt:

- I alle saker som registreres som mishandling i nære relasjoner skal det straks etter registrering av saken avholdes et møte mellom PÅL og PEL og det skal i fellesskap utarbeides en etterforskningsplan. Omfanget av planen tilpasses den enkeltes sak kompleksitet, men det skal etableres notoritet rundt planen og de vurderingene som gjøres i etableringen av den enten i Indicia eller i BL (i de mindre sakene).

- Trøndelag statsadvokatembeter skal gjennomføre et prosjekt med oppstart høsten 2022, hvorefter alle saker registrert som mishandling i nære relasjoner (§282/§283) skal oversendes statsadvokatkontoret for påtaleavgjørelse i en nærmere angitt periode. Dette for å sikre at politidistriktet er i stand til å overta påtaleansvaret for § 282 fra 1. juli 2023, slik som forutsatt i riksadvokatens påtalerundskriv av 18. mai 2022. Sakene skal behandles av et begrenset antall statsadvokater og det skal skrives en sluttrapport fra prosjektet, i tillegg til at det skal gis fortløpende veiledning på enkeltsak. Prosjektet vil blant annet omfatte saksbehandlingstid, formålstyring av etterforskningen ved bruk av etterforskningsplaner og evaluering av kvaliteten på grunnlagene i eventuelle siktelser. Prosjektet skal bygges opp slik at eventuell betydning av om saken behandles i politiets ovennevnte pilotprosjekt belyses. Detaljer i prosjektet og oppstartstidspunkt besluttet av Trøndelag statsadvokatembeter.

4. Politidistriktets arbeid med arbeidslivskriminalitet

Politidistriktets arbeid med arbeidslivskriminalitet var som nevnt i pkt. 1 gjenstand både for en egen inspeksjon og for samtaler på hovedinspeksjonens dag 2, dvs 25. mai 2022. I de sistnevnte samtalene deltok bl.a. avsnittsleder for Økonomi, arbeidsliv og miljø og a-krim juristen.

Hovedfunnene fra delinspeksjonen av politidistriktets arbeid med a-krim saker ble gjennomgått. Av de tema som ble diskutert og vurdert kan særlig nevnes utfordringene med å rekruttere, beholde og videreutvikle etterforskningskompetanse, prosedyrene ved mottak av nye saker / vurdering, prioritering og eventuell avgrensning/tilskjæring, viktigheten av aktiv påtalestyring både i vurderingsfasen og generelt ved a-krim saker i etterforskingssporet.

Problemstillinger fra enkeltsaker som omhandles i delrapporten ble også trukket frem. Herunder at nye innkommende saker, etter den innledende vurderingen og prioriteringen, kan bli liggende i lang tid i påvente av etterforskningskapasitet. Det ble etterspurt en vurdering av om noen av disse sakene kunne vært avgrenset og fulgt opp for den delen som fremstår minst arbeidskrevende. Dette som et alternativ til at saken blir liggende urørt i lang tid, med risiko for at sentrale bevis svekkes, slik at en "etterfølgende" etterforskning ikke gir grunnlag for oppklaring av saken. Der hvor det er gjort en slik vurdering må det sikres notoritet for det.

Som nærmere beskrevet i delrapporten fra a-krim inspeksjonen er det ansatt *ny leder ved a-krim senteret*, og *ny styringsmodell er implementert*. Det er grunn til å forvente at arbeidet ved a-krim senteret fremover vil bringe flere saker inn i etterforskingssporet. Det er avgjørende at disse sakene blir fulgt opp med tydelig og kontinuerlig politifaglig ledelse og påtalestyring. Intervjuene vi gjennomførte i delinspeksjonen, og samtalene med sentrale personer i politidistriktets ledergruppe under

hovedinspeksjonen, tilsier at politidistriktets oppmerksomhet mot dette prioriterte saksfeltet er styrket.

Det er også grunn til å fremheve betydningen av *Økoprosjektet i regi av Økokrim*. Både gjennomgangen av styrker og svakheter ved politidistriktets "øko-avsnitt", og den konkrete gjennomgangen og prioriteringen av saksporteføljen, har hatt en positiv effekt og tilført ny energi til saksfeltet.

Dette sammenholdt med at *statsadvokatembetet har utpekt to statsadvokater* til å ha et særlig ansvar for saksfeltet, gir en klar forventning om at det drives frem konkrete saker etter hvert som ny styringsmodell ved senteret får satt seg.

Det viktigste tiltaket fra statsadvokatenes side er å følge opp at politidistriktets økte oppmerksomhet mot a-krim vedvarer. Et sentralt virkemiddel for det er utpeking av to statsadvokater med særskilt ansvar for å følge opp politidistriktets arbeid med økonomi-, miljø- og a-krim saker.

5. Politidistriktets arbeid med IKT kriminalitet

Det følger av mål- og prioriteringsrundskrivet (RA nr. 1/2022) at alvorlig IKT-kriminalitet skal være en prioritert sakstype. Det fremgår videre i riksadvokatens brev av 27.09.21 - med føringer for statsadvokatenes fagledelse i 2022 - at "*statsadvokatene bes i forbindelse med inspeksjoner og eventuell annen fagledelse, sette seg inn i arbeidet til politidistriktenes enheter for digitalt politiarbeid (DPA). Formålet er å legge grunnlag for større aktivitet på fagledessiden rettet mot IKT-kriminalitet*".

I denne sammenheng hadde vi under inspeksjonen møte med leder FEE, leder seksjon Felles etterforskning og avsnittsleder DPA. Målet med møtet var i første omgang å bli orientert om hvordan distriktet jobber med IKT-kriminalitet, herunder kompetanse, ressurs, sakstyper, saksbehandlingstid, instruks/retningslinjer og samhandling med politidistriktet forøvrig.

Vi ble orientert om at DPA er organisert som et eget avsnitt under seksjon for FEE.

Avsnittet har i dag 10 ansatte inkludert avsnittsleder. Fem ansatte er politifaglig utdannet med NCFI videreutdanning. De øvrige har annen sivil høyere utdanning innen diverse felt på IT. Det er fordelt noe fagansvar på den enkelte, som mobilsikringskompetanse, cyberkriminalitet mot næringslivet og kryptovaluta. Kapasitetsmessig har ingen mulighet til å jobbe kun med dedikerte fagfelt.

DPA jobber mest med saker som omhandler overgrep mot barn på nett. Disse blir fordelt mellom spesialetterforskerne. Utover det, bistår avsnittet GDE og FEE med alle beslag som må sikres og analyseres av spesielt kompetent personell. Avsnittet er i dag involvert i 31 saker. Mengden beslag i volum er stort, og er på 75 TB så langt i 2022.

Det er opprettet 8 enheter med fagkontakter i GDE for å avlaste DPA med sikring i enklere saker, samt være bindeleddet mellom DPA og etterforsker. Det er videreformidlet at DPA i større grad kan brukes til å profilere siktede sitt kunnskapsnivå på bakgrunn av beslaget.

Det ble opplyst at DPA jobber fortløpende med beslag og er sjelden årsaken til liggetid. Saksbehandlingstiden avgjøres av størrelsen på beslaget og tiden det tar å prosessere dette. Det er ofte lenger liggetid på gjennomgang hos etterforsker.

Kravene til både de som sikrer bevisene samt etterforskeren som gjennomgår, blir stadig større i form av sertifisering og dokumentasjon på nødvendig opplæring.

Avsnittsleder mener dette i dag ikke er fullt ut tilfredsstillende ved DPA. Det er et potensial for bedre kvalitetssikring ved gjennomgang av beslag og likebehandling av saker i distriktet. Det er nå utarbeidet "Rutiner for digital kriminalteknikk" for å sørge for at spesialetterforskere på DPA utfører oppgavene likt. Videre foreligger det også en ny "Kompetanseplan FEE-DPA" som synliggjør de krav som stilles til personell som behandler slike bevis i tiden fremover.

I senere inspeksjoner vil arbeidet opp mot den rene IT kriminaliteten stå mer sentralt.

6. Statsadvokatembetets oppsummering og anbefaling av tiltak

Trøndelag politidistrikt har gode rutiner for å holde seg oppdatert om utviklingen innenfor distriktets straffesaksarbeid og det settes raskt i gang tiltak når det kreves. Det vurderes videre at det er et distrikt med en engasjert ledelse, herunder nevnes blant annet påtaleleder og FOA, og det arbeides godt med forbedringsprosesser både i ledelsen og blant øvrige ansatte. I tillegg til de to saksinspeksjonene som er inntatt som del av denne hovedinspeksjonen er det gjennomført ytterligere to inspeksjoner i år, og vår opplevelse er at distriktet er lojal mot de funn som avdekkes og de forslagene til tiltak som vi blir enige om. Dette er samme opplevelse vi har av distriktets innsats i Økoprosjektet i regi av Økokrim.

Som det fremkommer under pkt. 2 og 5 er det per i dag ikke grunnlag for å anbefale tiltak knyttet til distriktets generelle resultatoppnåelse eller IKT arbeid.

Når det gjelder distriktets arbeid med mishandling i nære relasjoner, er det enighet om å iverksette to tiltak, i tillegg til pilotprosjektet distriktet skal gjennomføre fra 1. september 2022 og OÅO. Dette for å sikre at distriktet er klar til å overta påtaleansvaret for denne sakstypen fra 1. juli 2023. Dette er hhv at det skal avholdes et møte mellom PÅL og PEL innledningsvis i alle sakene for å lage rammene for en formålsstyrt etterforskning. Videre skal Trøndelag statsadvokatembeter gjennomføre et prosjekt hvor vi en periode på ca 6 måneder skal påtalebehandle alle saker registrert som overtredelse av §§282/283. Tilbakemeldinger i prosjektet skal gis på enkeltsak og i en sluttrapport.

Når det gjelder arbeidet med arbeidslivskriminalitet skal både distriktet og statsadvokatembetet følge utviklingen etter innføringen av ny styringsmodell på A-krimcenteret. Nå må det forventes at ressursene som disponeres til dette tiltaket gir tydeligere resultater. I tillegg skal distriktet slutføre Økoprosjektet i regi av Økokrim samt at Trøndelag statsadvokatembeter har utpekt to statsadvokater som blant annet skal ha et særansvar for å følge opp avsnittet for økonomi, miljø og arbeidslivskriminalitet.

***

Trondheim, 3. september 2022

*Unni Sandøy
Førstestatsadvokat*

Vedlegg: Presentasjon av pilotprosjektet "Bedre samhandling i vold i nære relasjoner"
Delinspeksjonsrapport 3: Arbeidslivsmiljøkriminalitet
Delinspeksjonsrapport 4: Mishandling i nære relasjoner

Kopi: Trøndelag politidistrikt v/ politimester Nils Kristian Moe og påtaleleder Eli Trøndvold Aasland
Riksadvokatembetet